

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2024. április 18.*

„Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező állampolgára – EUMSZ 20. és EUMSZ 22. cikk – Aktív és passzív választójog a lakóhely szerinti tagállam európai parlamenti választásain – EUSZ 50. cikk – Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás – Valamely tagállam Unióból való kilépésének következményei – A választói névjegyzékekből való törlés a lakóhely szerinti tagállamban – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 39. cikke – Az (EU) 2020/135 határozat érvényessége”

A C-716/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal judiciaire d'Auch (auchi elsőfokú bíróság, Franciaország) a Bírósághoz 2022. november 23-án érkezett, 2022. november 15-i határozatával terjesztett elő az

EP

és

a **Préfet du Gers**,

az **Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE)**

között,

a **Commune de Thoux** (képviseli: Thoux polgármestere)

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: N. Piçarra tanácselnök, N. Jääskinen (előadó) és M. Gavalec bírák,

főtanácsnok: A. M. Collins,

hivatalvezető: N. Mundhenke tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2023. november 16-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: francia.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- EP képviselőjében J.-N. Caubet-Hilloutou és J. Fouchet avocats,
- a francia kormány képviselőjében B. Fodda, J. Illouz, E. Leclerc és S. Royon, meghatalmazotti minőségben,
- a román kormány képviselőjében E. Gane, O.-C. Ichim és A. Wellman, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Unió Tanácsa képviselőjében M. Bauer, J. Ciantar és R. Meyer, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében H. Krämer, E. Montaguti és A. Spina, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás megkötéséről szóló, 2020. január 30-i (EU) 2020/135 tanácsi határozat (HL 2020. L 29., 1. o.) érvényességére, valamint e határozat értelmezésére és a 2019. október 17-én elfogadott és 2020. február 1-jén hatályba lépett, a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás (HL 2020. L 29., 7. o.; a továbbiakban: a kilépésről rendelkező megállapodás), az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése, valamint az 1976. szeptember 20-i 76/787/ESZAK, EGK, Euratom tanácsi határozathoz (HL 1976. L 278., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 1. kötet, 278. o.) csatolt és a 2002/772/EK határozattal módosított, az Európai Parlament képviselőinek közvetlen és általános választójog alapján történő választásáról szóló okmány (HL 2002. L 283., 1. o.; a továbbiakban: választási okmány), az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 1., 7., 11., 21., 39., 41. és 52. cikke, valamint a 2006. szeptember 12-i Spanyolország kontra Egyesült Királyság ítélet (C-145/04, EU:C:2006:543) és a 2022. június 9-i Préfet du Gers és Institut national de la statistique et des études économiques ítélet (C-673/20, EU:C:2022:449, a továbbiakban: „Préfet du Gers I” ítélet) értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet EP, az Egyesült Királyság 1984 óta Franciaországban lakóhellyel rendelkező állampolgára, valamint a préfet du Gers (gers-i prefektus, Franciaország) és az Institut national de la statistique et des études économiques (Franciaországi Statisztikai és Gazdaságtudományi Intézet, INSEE, Franciaország) között EP-nek a franciaországi választói névjegyzékekből való törlése és az érintett külön választói névjegyzékbe való újbóli felvételének megtagadása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az EU-Szerződés és az EUM-Szerződés

- 3 Az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az alapvető jogok, ahogyan azokat az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt] európai egyezmény [(a továbbiakban: EJE; kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény)] biztosítja, továbbá ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományából következnek, az uniós jogrend részét képezik mint annak általános elvei.”

- 4 Az EUSZ 9. cikk a következőket mondja ki:

„[...] Uniós polgár mindenki, aki valamely tagállam állampolgára. Az uniós polgárság kiegészíti és nem helyettesíti a nemzeti állampolgárságot.”

- 5 Az EUSZ 50. cikk a következőket írja elő:

„(1) Saját alkotmányos követelményeivel összhangban a tagállamok bármelyike úgy határozhat, hogy kilép az [Európai] Unióból.

(2) A kilépést elhatározó tagállam ezt a szándékát bejelenti az Európai Tanácsnak. Az Európai Tanács által adott iránymutatások alapján az Unió tárgyalásokat folytat és megállapodást köt ezzel az állammal, amelyben az érintett államnak az Unióval való jövőbeli kapcsolataira tekintettel meghatározzák az illető állam kilépésének részletes szabályait. Ezt a megállapodást az [EUMSZ 218. cikk] (3) bekezdésének megfelelően kell megtárgyalni. A megállapodást az Unió nevében [az Európai Unió Tanácsa] köti meg minősített többséggel eljárva, az Európai Parlament egyetértését követően.

(3) A kilépésről rendelkező megállapodás hatálybalépésének időpontjától, illetve ennek hiányában a (2) bekezdésben említett bejelentéstől számított két év elteltével a Szerződések az érintett államra többé nem alkalmazhatók, kivéve ha az Európai Tanács az érintett tagállammal egyetértésben ennek a határidőnek a meghosszabbításáról egyhangúlag határoz.

[...]”

- 6 Az EUMSZ 18. cikk első bekezdése kimondja:

„A Szerződések alkalmazási körében és az azokban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés.”

- 7 Az EUSZ 20. cikk értelmében:

„(1) Létrejön az uniós polgárság. Uniós polgár mindenki, aki valamely tagállam állampolgára. Az uniós polgárság kiegészíti és nem helyettesíti a nemzeti állampolgárságot.

(2) Az uniós polgárokat megilletik a Szerződések által rájuk ruházott jogok, és terhelik az azokban előírt kötelezettségek. Így az uniós polgárok többek között:

[...]

b) választásra jogosultak és választhatók a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti és helyhatósági választásain, ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tagállam állampolgárai;

[...]”

8 Az EUMSZ 22. cikk a következőket írja elő:

„(1) Minden uniós polgár, akinek lakóhelye olyan tagállamban van, amelynek nem állampolgára, a lakóhelye szerinti tagállam helyhatósági választásain választójoggal rendelkezik és választható ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tagállam állampolgárai. [...]

(2) [...] [M]inden uniós polgár, akinek a lakóhelye olyan tagállamban van, amelynek nem állampolgára, a lakóhelye szerinti tagállamban az európai parlamenti választásokon választójoggal rendelkezik és választható ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tagállam állampolgárai. [...]”

A Charta

9 A Chartának az „Aktív és passzív választójog az európai parlamenti választásokon” című 39. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Minden uniós polgár választásra jogosult és választható a lakóhelye szerinti tagállam európai parlamenti választásain, ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tagállam állampolgárai.”

A kilépésről rendelkező megállapodás

10 A kilépésről rendelkező megállapodást az Unió és az Európai Atomenergia-közösség (Euratom) nevében a 2020/135 határozat hagyta jóvá.

11 Az említett megállapodás „Közös rendelkezések” című első része tartalmazza a megállapodás 1–8. cikkét. Ugyanezen megállapodás 2. cikkének c)–e) pontja értelmében:

„E megállapodás alkalmazásában:

[...]

c) »uniós polgár«: egy tagállam állampolgárságával rendelkező valamely személy;

[...]

e) »átmeneti időszak«: a 126. cikkben meghatározott időszak.”

12 Az említett megállapodásnak „A polgárok jogai” című második részét a megállapodás 9–39. cikke képezi. E megállapodás 9. cikkének c) és d) pontja a következőképpen rendelkezik:

„E rész alkalmazásában és a III. cím sérelme nélkül a következő fogalommeghatározások alkalmazandók:

[...]

c) »fogadó állam«:

- i) az uniós polgárok és családtagjaik tekintetében az Egyesült Királyság, amennyiben az uniós jognak megfelelően az átmeneti időszak vége előtt ott gyakorolták tartózkodási jogukat, és azt követően is ott tartózkodnak;
- ii) az egyesült királysági állampolgárok és családtagjaik tekintetében az a tagállam, amelyben az uniós jognak megfelelően az átmeneti időszak vége előtt tartózkodási jogukat gyakorolták, és az említett időpontot követően is ott tartózkodnak;

d) »munkavégzés helye szerinti állam«:

- i) az uniós polgárok tekintetében az Egyesült Királyság, amennyiben az átmeneti időszak vége előtt ott határ menti ingázó munkavállalóként gazdasági tevékenységet folytattak és az említett időpontot követően továbbra is folytatnak;
- ii) az egyesült királysági állampolgárok tekintetében valamely tagállam, amelyben az átmeneti időszak vége előtt határ menti ingázó munkavállalóként gazdasági tevékenységet folytattak és az említett időpontot követően továbbra is folytatnak.”

13 Az említett megállapodás „Személyi hatály” című 10. cikke előírja:

„(1) A III. cím sérelme nélkül, ez a rész a következő személyekre vonatkozik:

- a) azok az uniós polgárok, akik az átmeneti időszak vége előtt az uniós jognak megfelelően tartózkodási jogukat gyakorolták az Egyesült Királyságban, és az említett időpontot követően is ott tartózkodnak;
- b) azok az egyesült királysági állampolgárok, akik az átmeneti időszak vége előtt az uniós jognak megfelelően tartózkodási jogukat gyakorolták valamely tagállamban, és az említett időpontot követően is ott tartózkodnak;

[...]”

14 A kilépésről rendelkező megállapodásnak a „Megkülönböztetésmentesség” című 12. cikke kimondja:

„E rész alkalmazási körén belül és az abban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, az e megállapodás 10. cikkében említett személyek tekintetében tilos bármely, az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés az [EUMSZ 18. cikk] első albekezdése értelmében a fogadó államban és a munkavégzés helye szerinti államban.”

15 E megállapodás 13–39. cikke tartalmazza az említett megállapodás második részében említett személyeket megillető jogok tartalmát meghatározó rendelkezéseket.

- 16 Ugyanezen megállapodás „Átmeneti időszak” című 126. cikke a következőképpen rendelkezik:
„Rendelkezésre áll egy átmeneti vagy végrehajtási időszak, amely e megállapodás hatálybalépésének napján kezdődik és 2020. december 31-én ér véget.”
- 17 A kilépésről rendelkező megállapodásnak „Az átmenet hatálya” című 127. cikke a következőket írja elő:
„(1) Amennyiben e megállapodás másként nem rendelkezik, az uniós jog alkalmazandó az átmeneti időszak alatt az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban.
Mindazonáltal a Szerződések következő rendelkezései, valamint az uniós intézmények, szervek, hivatalok vagy ügynökségek által elfogadott alábbi jogi aktusok az átmeneti időszak alatt nem alkalmazandók az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban:
[...]
b) az [EUMSZ] 11. cikk (4) bekezdése, az [EUMSZ] 20. cikk (2) bekezdésének b) pontja, [az EUMSZ 22. és EUMSZ 24. cikk] első albekezdése, [a Charta] 39. és 40. cikke, valamint az e rendelkezések alapján elfogadott jogi aktusok.
[...]
(6) Amennyiben e megállapodás másként nem rendelkezik, az átmeneti időszak alatt az (1) bekezdés szerint alkalmazandó uniós jogban szereplő – beleértve a tagállamok által végrehajtott és alkalmazott jogot is –, a tagállamokra vonatkozó hivatkozásokat úgy kell érteni, hogy azok magukban foglalják az Egyesült Királyságot is.”
- 18 E megállapodás 185. cikke értelmében a megállapodás 2020. február 1-jén lépett hatályba. E cikk negyedik bekezdéséből egyébiránt kitűnik, hogy az említett megállapodás második része az átmeneti időszak végétől alkalmazandó.

A választási okmány

- 19 A választási okmány 1. cikke értelmében:
„(1) Az Európai Parlament tagjait valamennyi tagállamban az arányos képviselő elve alapján, listás vagy egyetlen átvihető szavazatos rendszer szerint választják.
(2) A tagállamok az általuk elfogadott eljárás szerinti preferenciális listás szavazást is lehetővé tehetik.
(3) A választásnak általánosnak, közvetlennek, szabadnak és titkosnak kell lennie.”
- 20 Ezen okmány 7. cikke első bekezdésének megfelelően, annak rendelkezéseire is figyelemmel, a választási eljárásra az egyes tagállamok saját nemzeti rendelkezései az irányadók.

A francia jog

- 21 A 2018. június 25-i 2018-509. sz. törvénnyel (JORF, 2018. június 26., 1. sz. szöveg) módosított, az Európai Parlament képviselőinek választásáról szóló, 1977. július 7-i 77-729. sz. törvény (JORF, 1977. július 8., 3579. o.; a továbbiakban: 77-729. sz. törvény) 2. cikke a következőket írja elő:

„Az Európai Parlament képviselőinek az [Európai Közösségek Tanácsa 1976. szeptember 20-i, az Európai Parlament képviselőinek választásáról szóló határozatához csatolt rendelkezések jóváhagyásának engedélyezéséről szóló, 1977. június 30-i 77-680. sz. törvény (JORF, 1977. július 1., 3479. o.)] alapján alkalmazandó [választási okmányban] előírt megválasztását a választójogi törvénykönyv I. könyvének I. címe és a következő fejezetek rendelkezései szabályozzák. Az ugyanezen törvénykönyv L. 118-2. cikkének első bekezdésében előírt két hónapos határidő négy hónapra hosszabbodik.

Az Európai Unió más tagállamában lakóhellyel rendelkező francia választópolgárok azonban nem vesznek részt sem a Franciaországban történő szavazásban, sem a jelen törvény 23. cikkében előírt feltételek mellett szervezett választásokon, ha a lakóhelyük szerinti állam európai parlamenti képviselőinek megválasztása tekintetében engedélyezték választójoguk gyakorlását.”

- 22 A 77-729. sz. törvény 2-1. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„Az Európai Unió Franciaországtól eltérő tagállamának Franciaország területén lakóhellyel rendelkező állampolgárai a francia választópolgárokkal azonos feltételek mellett vehetnek részt Franciaország európai parlamenti képviselőinek megválasztásában, a jelen törvényben rájuk vonatkozóan előírt különleges szabályokra is figyelemmel.

Az első bekezdésben említett személyeket Franciaországban lakóhellyel rendelkezőknek kell tekinteni, ha tényleges lakóhelyük Franciaországban van, vagy ha folyamatosan Franciaországban tartózkodnak.”

- 23 A 77-729. sz. törvény 2-2. cikke kimondja:

„A 2-1. cikkben említett személyeket választójoguk gyakorlása céljából kérésükre külön választói névjegyzékbe kell felvenni. A névjegyzékbe való felvételüket akkor kérhetik, ha a származási államukban választópolgároknak minősülnek, és ha a francia állampolgárságot leszámítva megfelelnek a franciaországi választópolgári jogállás és a választói névjegyzékbe való felvétel jogi feltételeinek.”

- 24 A 2016. augusztus 1-jei 2016-1048. sz. törvénnyel (JORF, 2016. augusztus 2., 3. sz. szöveg) módosított választási törvénykönyv L 16. cikke III. bekezdésének 2. pontja értelmében az INSEE hatáskörrel rendelkezik arra, hogy törölje az egységes választási nyilvántartásból az elhunyt és a választójoggal már nem rendelkező választópolgárokat.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 25 EP az Egyesült Királyság állampolgára, 1984 óta Franciaországban lakik, és egy francia állampolgárral kötött házasságot. Francia állampolgárságot nem kért, illetve nem kapott.
- 26 A kilépésről rendelkező megállapodás 2020. február 1-jei hatálybalépését követően EP-t ezen időponttól kezdődően törölték a franciaországi választói névjegyzékből. Ily módon nem engedélyezték számára, hogy részt vegyen a 2020. március 15-én tartott helyhatósági választásokon.

- 27 2020. október 6-án EP kérelmet nyújtott be a nem francia állampolgár uniós polgárok külön választói névjegyzékébe való újbóli felvétele iránt.
- 28 2020. október 7-i határozatával Thoux település (Franciaország) polgármestere elutasította ezt a kérelmet.
- 29 2020. november 9-én EP e határozat vitatása céljából a tribunal judiciaire d'Auchhoz (auchi elsőfokú bíróság, Franciaország), azaz a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult. E bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett a Bíróság elé az Egyesült Királyság állampolgárainak a Franciaországban megrendezett helyhatósági és európai választásokon való aktív és passzív választójogával kapcsolatban, amelyre a Bíróság a 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítéletben (C-673/20, EU:C:2022:449) válaszolt.
- 30 Ezen ítéletet követően EP azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy ismét terjesszen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság elé annak érdekében, hogy az határozzon a kilépésről rendelkező megállapodásnak az európai parlamenti választások sajátos összefüggésében fennálló érvényességének kérdéséről.
- 31 EP elismeri, hogy a 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítéletből (C-673/20, EU:C:2022:449) az következik, hogy az Egyesült Királyság állampolgárai elvesztették az európai polgárságot, valamint az aktív és passzív választójogot a lakóhelyük szerinti tagállam helyhatósági választásain.
- 32 A kérdést előterjesztő bíróság előtt EP arra hivatkozik, hogy a Bíróság még nem határozott az Egyesült Királyság állampolgárainak az európai parlamenti választásokon való aktív és passzív választójogáról a lakóhelyük szerinti tagállamban, és ezzel összefüggésben figyelembe kell venni az Emberi Jogok Európai Bíróságának 1999. február 18-i Matthews kontra Egyesült Királyság ítéletét (CE:ECHR:1999:0218JUD002483394), valamint a 2006. szeptember 12-i Spanyolország kontra Egyesült Királyság ítéletet (C-145/04, EU:C:2006:543).
- 33 A kérdést előterjesztő bíróság szerint ezekből az ítéletekből az következik, hogy az Unió területén állandó lakóhellyel rendelkező személyt úgy lehet tekinteni, mint aki egy – a jelen esetben európai – „jogalkotó testülethez” tartozik. Ebben az összefüggésben azoknak az intézkedéseknek, amelyeket az államok a szavazati jog korlátozása érdekében elfogadhatnak, arányosaknak kell lenniük az elérni kívánt céllal, anélkül hogy sértenék e jog lényegét, és megfosztanak azt tényleges érvényesülésétől. Márpedig a kilépésről rendelkező megállapodás rendelkezéseinek a jelen ügyre történő alkalmazása aránytalanul sértené EP választójogát.
- 34 E körülmények között a tribunal judiciaire d'Auch (auchi elsőfokú bíróság, Franciaország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Érvénytelen-e részben a [2020/135] határozat annyiban, amennyiben a [kilépésről rendelkező megállapodás] sérti a [Charta] 1., 7., 11., 21., 39. és 41. cikkét, [az EUSZ] 6. cikk (3) bekezdését és az ugyanezen Charta 52. cikkében foglalt arányosság elvét, mivel nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé teszi, hogy az európai választásokon való szavazati jog fennmaradjon [az Egyesült Királyság] azon állampolgárai számára, akik valamely másik tagállam területén gyakorolták a szabad mozgás és letelepedés jogát, függetlenül attól, hogy a kettős állampolgárság megengedett-e vagy sem, különösen azok számára, akik több mint tizenöt éve élnek valamely másik tagállamban, és akikre [az Egyesült Királyságnak] a »15 year rule« (15 éves szabály)-nak nevezett [törvénye] vonatkozik, ami súlyosbítja a választójogtól

való megfosztást azok számára, akiknek nem volt joguk szavazással tiltakozni az uniós polgárságuk elvesztése ellen, valamint azok számára, akik hűséget esküdtek [az Egyesült Királyság koronájának]?

- 2) A [2020/135] határozatot, a [kilépésről rendelkező megállapodást], a [választási okmány] 1. cikkét, a [2006. szeptember 12-i Spanyolország kontra Egyesült Királyság ítéletet (C-145/04, EU:C:2006:543)], valamint a [Charta] 1., 7., 11., 21., 39. és 41. cikkét, [az EUMSZ 6. cikk] (3) bekezdését és a [2022. június 9-i »Préfet du Gers I« ítéletet (C-673/20, EU:C:2022:449)] úgy kell-e értelmezni, hogy azon korábbi uniós polgárokat, akik éltek az Európai Unió területén való szabad mozgáshoz és letelepedéshez való jogukkal, valamint különösen az Európai Unió volt polgárait, akiknek már nincs választójoguk, mert magán- és családi életüket több mint tizenöt éve az Unió területén gyakorolják, és akik nem tudtak szavazatukkal tiltakozni tagállamuknak az Európai Unióból történő kilépése ellen, amely uniós polgárságuk elvesztésével járt, megfosztják azon joguktól, hogy valamely tagállamban az európai parlamenti választásokon szavazhassanak és jelöltként indulhassanak?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A második kérdésről

- 35 Az elsőként vizsgálandó második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a kilépésről rendelkező megállapodást a Chartával összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy az Egyesült Királyságnak az Unióból való 2020. február 1-jei kilépése óta ezen állam azon állampolgárai, akik az átmeneti időszak lejárta előtt gyakorolták tartózkodási jogukat valamely tagállamban, már nem jogosultak választásra és nem választhatók a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti választásain.
- 36 Előjáróban pontosítani kell, hogy a jelen ügyben EP egyetlen tagállam állampolgárságával sem rendelkezik, és ezért sem az EUSZ 9. cikk, sem a kilépésről rendelkező megállapodás 2. cikkének c) pontja értelmében nem uniós polgár. Ezzel szemben e megállapodás 126. cikkével összefüggésben értelmezett 2. cikkének e) pontjával összhangban tartózkodási jogát valamely tagállamban a 2020. február 1-jétől december 31-ig tartó átmeneti időszak lejárta előtt gyakorolta.
- 37 Márpedig a Bíróság a 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítéletének (C-673/20, EU:C:2022:449) 83. pontjában már kimondta, hogy az EUSZ 9. és EUSZ 50. cikket, valamint az EUMSZ 20–EUMSZ 22. cikket a kilépésről rendelkező megállapodással összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy az Egyesült Királyság Unióból való 2020. február 1-jei kilépése óta ezen állam azon állampolgárait, akik az átmeneti időszak vége előtt tartózkodási jogukat gyakorolták valamely tagállamban, már nem illeti meg az uniós polgári jogállás, és különösen nem illeti meg őket az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdésének b) pontja és az EUMSZ 22. cikk alapján a választójog és választhatóság a lakóhelyük szerinti tagállam helyhatósági választásain, ideértve azt is, ha azon állam joga alapján, amelynek állampolgárai, megvonták tőlük a választójogot az ezen utóbbi állam által szervezett választásokon is.
- 38 Ennélfogva meg kell határozni, hogy ez az értelmezés érvényes-e az Egyesült Királyság olyan állampolgárainak, mint EP-nek a lakóhelyük szerinti tagállamban az európai parlamenti választásokon való aktív és passzív választójogára is.

- 39 E tekintetben először is meg kell jegyezni, hogy az EUSZ 9. cikk és az EUMSZ 20. cikk értelmében az uniós polgársághoz valamely tagállam állampolgárságának megléte szükséges (lásd ebben az értelemben: 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 46–48. pont).
- 40 Az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdése, valamint az EUMSZ 21. cikk és az EUMSZ 22. cikk számos jogot kapcsol az uniós polgár jogálláshoz, az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében azzal a céllal, hogy az a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállása legyen (lásd ebben az értelemben: 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 49. és 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 41 Az állampolgárságtól eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező uniós polgárok többek között az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdésének b) pontja és az EUMSZ 22. cikk (2) bekezdése értelmében választásra jogosultak és választhatók a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti választásain. A Charta 39. cikke szintén elismeri ezt a jogot. Ugyanakkor az említett jogot e rendelkezések egyike sem biztosítja a harmadik országbeli állampolgárok javára.
- 42 Márpedig, ahogyan azt a Bíróság megállapította, az a körülmény, hogy valamely magánszemély, amikor az állampolgársága szerinti állam még tagállam volt, gyakorolta a más tagállam területén a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát, nem teszi lehetővé számára, hogy megtartsa az uniós polgári jogállást és az EUM-Szerződés által ahhoz kapcsolt valamennyi jogot, ha a származási államának az Unióból való kilépését követően már nem rendelkezik valamely tagállam állampolgárságával (2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 52. pont).
- 43 Mivel az uniós szerződések az EUSZ 50. cikk (3) bekezdése értelmében a kilépésről rendelkező megállapodás hatálybalépésének időpontjában, azaz 2020. február 1-jén már nem voltak alkalmazandók az Egyesült Királyságra, ezen állam állampolgárai ezen időponttól kezdve elvesztették az uniós polgári jogállásukat. Következésképpen az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdésének b) pontja és az EUMSZ 22. cikk alapján már nem rendelkeznek választáshoz és választhatósághoz való joggal a lakóhelyük szerinti tagállam helyhatósági választásain (lásd ebben az értelemben: 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 55. és 58. pont), sem pedig aktív és passzív választójoggal az európai parlamenti választásokon.
- 44 A kérdést előterjesztő bíróság kérdéseire tekintettel egyrészt pontosítani kell, hogy ezt a következtetést nem kérdőjelezi meg az a körülmény, hogy az Egyesült Királyság olyan állampolgárát, mint EP-t, az Egyesült Királyságban megfosztották választójogától ezen állam azon jogszabálya alapján, amely szerint ezen állam azon állampolgára, aki több mint tizenöt éve külföldön tartózkodik, az említett államban már nem jogosult választásokon részt venni.
- 45 E szabály ugyanis e korábbi tagállam választási jogának körébe tartozik, amely immár harmadik állam. Ezenkívül az uniós polgárság ezen állam polgárai általi elvesztése, és következésképpen a lakóhelyük szerinti tagállamban a helyhatósági választásokon történő választáshoz és választhatósághoz való jog elvesztése kizárólag az Egyesült Királyságnak az Unióból való kilépésre vonatkozó, az EUSZ 50. cikk (1) bekezdése szerinti szuverén döntésének automatikus következménye. Ennélfogva sem a tagállamok hatáskörrel rendelkező hatóságai, sem azok bíróságai nem kötelezhetők arra, hogy az arányosság elvére tekintettel egyedileg megvizsgálják az uniós polgári jogállás elvesztése által az érintett személyre gyakorolt következményeket (lásd ebben az értelemben: 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 59–62. pont).

- 46 Másrészt a választási okmány 7. cikkével összefüggésben értelmezett 1. cikke az (1) bekezdésében csupán megerősíti, hogy az Európai Parlament tagjait az ezen 1. cikkben meghatározott módon választják meg. Az Egyesült Királyság olyan állampolgára tehát, mint EP, ezen államnak az Unióból való kilépését követően az említett 1. cikk alapján a lakóhelye szerinti tagállamban nem rendelkezhet választójoggal az európai parlamenti választásokon.
- 47 Másodsor meg kell állapítani, hogy a 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet (C-673/20, EU:C:2022:449) alapjául szolgáló ügyben szereplő helyhatósági választásokon való aktív és passzív választójoghoz hasonlóan a kilépésről rendelkező megállapodás nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a lakóhelyük szerinti tagállamban az európai parlamenti választásokon aktív és passzív választójogot biztosítana az Egyesült Királyság azon állampolgárai számára, akik az átmeneti időszak vége előtt az uniós jognak megfelelően gyakorolták tartózkodási jogukat valamely tagállamban.
- 48 Következésképpen 2020. február 1-jétől a tagállamok már nem voltak kötelesek az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdése b) pontjának és az EUMSZ 22. cikknek, valamint a Charta 39. és 40. cikkének alkalmazása céljából az Egyesült Királyság állampolgárait valamely tagállam állampolgáraival azonos megítélés alá vonni, következésképpen pedig arra sem voltak kötelesek, hogy a területükön lakóhellyel rendelkező egyesült királysági állampolgárok számára biztosítsák az európai parlamenti választásokon és a helyhatósági választásokon való választás és választhatóság jogát, amelyet e rendelkezések a – valamely tagállam állampolgáraként – uniós polgári jogállással rendelkező személyekkel szemben elismernek (2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 71. pont)
- 49 A kilépésről rendelkező megállapodás ezen értelmezését nem kérdőjelezhetik meg az elsődleges uniós jog különböző rendelkezései, és azt nem vonhatja kétségbe a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott ítélkezési gyakorlat sem.
- 50 E tekintetben előjáróban pontosítani szükséges, hogy jóllehet – amint azt az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése megerősíti – az EJEE által biztosított alapvető jogok az uniós jogrend részét képezik mint annak általános elvei, és ugyan a Charta 52. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Chartában foglalt, az EJEE által biztosított jogoknak megfelelő jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek, ez az egyezmény nem minősül az uniós jogrendbe szervesen beépülő jogforrásnak addig, amíg az Unió nem csatlakozott hozzá (2020. július 16-i Facebook Ireland és Schrems ítélet, C-311/18, EU:C:2020:559, 98. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 51 E körülmények között a Bíróság kimondta, hogy az uniós jog értelmezését és az uniós jogi aktusok érvényességének vizsgálatát a Charta által biztosított alapvető jogokra tekintettel kell elvégezni (2020. július 16-i Facebook Ireland és Schrems ítélet, C-311/18, EU:C:2020:559, 99. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 52 Ennek pontosítását követően először is a Chartának a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az EUMSZ 18. cikk első bekezdésében szintén előírt elvét rögzítő 21. cikkét illetően emlékeztetni kell arra, hogy a kilépésről rendelkező megállapodás 12. cikkében előírt, állampolgárság alapján történő – EUMSZ 18. cikk első bekezdése értelmében vett – hátrányos megkülönböztetés tilalma az e megállapodás 9. cikkének c) pontja értelmében vett fogadó államban és e megállapodás 9. cikkének d) pontjában meghatározott, munkavégzés helye szerinti államban az említett

megállapodás 10. cikkében említett személyekkel szemben magának e 12. cikknek a szövege szerint ugyanezen megállapodás második részére vonatkozik (2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 76. pont).

- 53 Márpedig meg kell állapítani, hogy a kilépésről rendelkező megállapodás 10. cikkének b) pontjában említett, az Egyesült Királyság állampolgárainak lakóhelye szerinti tagállam helyhatósági választásain való aktív és passzív választójoghoz hasonlóan ezen állampolgároknak az európai parlamenti választásokon való választójoga és választhatósága nem tartozik e megállapodás második részének hatálya alá.
- 54 Így egy olyan egyesült királysági állampolgár, mint EP, aki az átmeneti időszak vége előtt az uniós jognak megfelelően tartózkodási jogát gyakorolta valamely tagállamban, és az említett időpontot követően is ott tartózkodik, nem hivatkozhat eredményesen a jelen ítélet 52. pontjában említett hátrányos megkülönböztetés tilalmára, vagy akár a Charta 21. cikkére annak érdekében, hogy érvényesítse a lakóhelye szerinti tagállamban az európai parlamenti választásokon történő választáshoz és választhatósághoz való jogot, amelyet tőle az Egyesült Királyságnak az Unióból való kilépésre vonatkozó szuverén döntése következtében megvontak (lásd ebben az értelemben: 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 77. pont).
- 55 Egyébiránt pontosítani kell továbbá, hogy az EUMSZ 18. cikk első bekezdése nem alkalmazható a tagállamok és a harmadik államok állampolgárai közötti esetleges eltérő bánásmód esetén (lásd ebben az értelemben: 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 56 Másodszor, ami a Charta 39. cikkét illeti, meg kell jegyezni, hogy e cikk azon uniós jogi rendelkezések közé tartozik, amelyek sem az átmeneti időszakban, sem azt követően nem alkalmazandók az Egyesült Királyság állampolgáraitra (lásd ebben az értelemben: 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 70. és 75. pont). Ennélfogva a kilépésről rendelkező megállapodásnak az említett 39. cikk fényében történő értelmezése alapján ezek az állampolgárok a nem tarthatnak igényt aktív és passzív választójogra a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti választásain.
- 57 Harmadszor, ami a Chartának a kérdést előterjesztő bíróság által említett 1., 7., 11. és 41. cikkét illeti, elegendő megállapítani, hogy az Egyesült Királyság olyan állampolgára, mint EP, az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdése b) pontjának és az EUMSZ 22. cikk (2) bekezdésének, a Charta 39. cikkének, valamint a kilépésről rendelkező megállapodás rendelkezéseinek a megsértése nélkül e megállapodásnak az 1., 7., 11. és 41. cikk fényében történő értelmezése alapján sem tarthat igényt aktív és passzív választójogra a lakóhelye szerinti tagállamban megtartott európai parlamenti választásokon.
- 58 Negyedszer és végül a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott 2006. szeptember 12-i Spanyolország kontra Egyesült Királyság ítéletet (C-145/04, EU:C:2006:543) illetően rá kell mutatni, hogy az ezen ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat nem ültethető át egy olyan helyzetre, mint amilyen az alapügy tárgyát képezi.
- 59 Az említett ítélet alapját képező ügyben ugyanis azt kérdezték a Bíróságtól, hogy a közösségi jog tényállás idején fennálló állapotára tekintettel valamely tagállam megadhatja-e az európai parlamenti választásokon a választójogot olyan személyeknek, akik nem uniós polgárok, de a területén rendelkeznek lakóhellyel.

- 60 E vonatkozásban a Bíróság ugyanezen ítélet 78. pontjában megállapította, hogy „a közösségi jog jelenlegi állása szerint az európai parlamenti választásokra vonatkozó aktív és passzív választójoggal rendelkezők körének meghatározása a közösségi jog tiszteletben tartása mellett az egyes tagállamok hatáskörébe tartozik, és az EK 189., EK 190., EK 17. és EK 19. cikkel nem ellentétes az, hogy a tagállamok saját állampolgáraikon és a területükön lakóhellyel rendelkező uniós polgárokon kívül aktív és passzív választójogot adnak velük szoros kapcsolatban álló, meghatározott személyeknek”.
- 61 A 2006. szeptember 12-i Spanyolország kontra Egyesült Királyság ítélet (C-145/04, EU:C:2006:543) alapját képező üggyel eltérően a jelen ügy nem arra a kérdésre vonatkozik, hogy a tagállamok biztosíthatnak-e aktív és passzív választójogot az európai parlamenti választásokon olyan személyeknek, akik nem uniós polgárok, hanem arra a kérdésre, hogy e tagállamok kötelesek-e ilyen jogot biztosítani azon személyek számára, akik már nem uniós polgárok, azaz az Egyesült Királyság azon állampolgárai, akik ezen állam Unióból való 2020. február 1-jei kilépését követően a területükön lakóhellyel rendelkeznek.
- 62 A fenti indokokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a kilépésről rendelkező megállapodást a Chartával összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy az Egyesült Királyság Európai Unióból való 2020. február 1-jei kilépése óta ezen állam azon állampolgárai, akik az átmeneti időszak lejártá előtt gyakorolták tartózkodási jogukat valamely tagállamban, már nem jogosultak választásra és nem választhatók a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti választásain.

Az első kérdéstről

- 63 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2020/135 határozat az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésére, a Charta 1., 7., 11., 21., 39. és 41. cikkére, valamint az arányosság elvére tekintettel érvénytelen-e annyiban, amennyiben a kilépésről rendelkező megállapodás az Egyesült Királyság azon állampolgárai számára, akik az átmeneti időszak vége előtt gyakorolták tartózkodási jogukat valamely tagállamban, a lakóhelyük szerinti tagállamban nem biztosítja az aktív és passzív választójogot az európai parlamenti választásokon.
- 64 E tekintetben, ami először is a 2020/135 határozat érvényességének az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésére, valamint a Charta 1., 7., 11., 21., 39. és 41. cikkére tekintettel történő vizsgálatát illeti, a jelen ítélet 50–57. pontjában megállapítást nyert, hogy az Egyesült Királyság azon állampolgára, aki az átmeneti időszak lejártá előtt az uniós jognak megfelelően gyakorolta tartózkodási jogát valamely tagállamban, és aki ezt követően továbbra is ott tartózkodik, a kilépésről rendelkező megállapodás és a Charta e cikkei alapján a lakóhelye szerinti tagállamban nem tarthat igényt az európai parlamenti választásokon való aktív és passzív választójogra.
- 65 E körülmények között a 2020/135 határozat nem tekinthető ellentétesnek a Charta említett cikkeivel, amennyiben az általa jóváhagyott kilépésről rendelkező megállapodás e korábbi tagállam – immár harmadik állam – állampolgárainak, akik az átmeneti időszak vége előtt gyakorolták tartózkodási jogukat valamely tagállamban, nem biztosítja az aktív és passzív választójogot a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti választásain.
- 66 Másodszor, ami a 2020/135 határozat érvényességének az arányosság elvére tekintettel történő vizsgálatát illeti, hangsúlyozni kell, hogy a Bíróság rendelkezésére álló iratanyag egyik eleme sem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az Unió, mint a kilépésről rendelkező megállapodás szerződő fele, túllépte volna mérlegelési jogkörét a külkapcsolatok fenntartása során, mivel nem

követelte meg, hogy e megállapodásban aktív és passzív választójogot biztosítsanak a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti választásain az Egyesült Királyság azon állampolgárainak, akik az átmeneti időszak vége előtt gyakorolták tartózkodási jogukat valamely tagállamban.

- 67 E tekintetben az uniós intézmények széles politikai döntéshozatali jogkörrel rendelkeznek a külkapcsolatok fenntartását illetően. Ezen intézmények az e területen fennálló előjogaik gyakorlása során többek között a viszonyosság és a kölcsönös előnyök elvén alapuló nemzetközi megállapodásokat köthetnek (2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 99. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 68 Így nem kötelesek egyoldalúan biztosítani a harmadik országok állampolgárainak olyan jogokat, mint a lakóhely szerinti tagállam az európai parlamenti választásokon való választás vagy választhatóság joga, amely végeredményben kizárólag az uniós polgárok számára van fenntartva az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdésének b) pontja, az EUMSZ 22. cikk és a Charta 39. cikke alapján (lásd analógia útján: 2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 99. pont).
- 69 E körülmények között nem róható fel az Európai Unió Tanácsának, hogy a 2020/135 határozattal jóváhagyta a kilépésről rendelkező megállapodást, noha ez utóbbi sem az átmeneti időszak alatt, sem azt követően nem biztosít aktív és passzív választójogot az Egyesült Királyság állampolgárai számára a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti választásain.
- 70 Harmadszor, ami a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott azon körülményt illeti, hogy az Egyesült Királyság egyes állampolgárait, így EP-t a jelen ítélet 44. pontjában említett azon szabály alapján fosztják meg választójoguktól az Egyesült Királyságban, amely szerint ezen állam azon állampolgára, aki több mint tizenöt éve külföldön tartózkodik, már nem jogosult részt venni az említett államban a választásokon, meg kell állapítani, hogy ez a körülmény kizárólag egy harmadik állam jogi rendelkezéséből ered, és nem az uniós jogból. Ennélfogva az nem releváns a 2020/135 határozat érvényességének értékelése szempontjából (2022. június 9-i „Préfet du Gers I” ítélet, C-673/20, EU:C:2022:449, 101. pont).
- 71 Ebből következik, hogy az első kérdés vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely a 2020/135 határozat érvényességét érintené.

A költségekről

- 72 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A 2019. október 17-én elfogadott és 2020. február 1-jén hatályba lépett, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodást az Európai Unió Alapjogi Chartájával összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból való 2020. február 1-jei**

kilépése óta ezen állam azon állampolgárai, akik az átmeneti időszak lejárta előtt gyakorolták tartózkodási jogukat valamely tagállamban, már nem jogosultak választásra és nem választhatók a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti választásain.

- 2) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodás megkötéséről szóló, 2020. január 30-i (EU) 2020/135 tanácsi határozat érvényességét érintené.**

Aláírások